

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МЕТОДУ CASE STUDY

Андрій Каленський,

доктор пед. наук, професор, провідний науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання
Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ, Україна
<http://orcid.org/0000-0001-9034-5042>

Анотація. Огляд різноманітних джерел як зарубіжного так і національного досвіду стосовно застосування найпоширеніших екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній освіті дозволяє окреслити такі з них: дебати, дискусії та вирішення проблемних ситуацій, гра-форум, рольова гра, кейс-метод, проблемно-орієнтоване навчання, метод проектів тощо. Метод case study в екологічній освіті має як значні та різноманітні переваги, так і суттєві недоліки, що й вимагає при розробці та застосуванні екологічних кейсів враховувати та мінімізувати їхні недоліки і максимально використовувати переваги з метою ефективного формування екологічних умінь і навичок, тих хто навчається.

Ключові слова: екологія, екологічна освіта, екоорієнтовані технології навчання, метод case study.

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF THE CASE STUDY METHOD

Andrii Kalenskyi,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Leading Researcher of the Laboratory of Vocational Training Technologies
of the Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

Abstract. A review of various sources of both foreign and national experience regarding the application of the most common eco-oriented pedagogical technologies in professional education allows us to outline the following of them: debates, discussions and solving problem situations, game-forum, role-playing, case method, problem-oriented learning, project method etc. The case study method in environmental education has both significant and diverse advantages and significant disadvantages, which requires that in the development and application of environmental cases, one should take into account and minimize their disadvantages and make the most of the advantages in order to effectively form the environmental skills and abilities of those who study.

Keywords: ecology, environmental education, eco-oriented learning technologies, case study method.

Огляд різноманітних джерел стосовно зарубіжного та національного досвіду застосування екоорієнтованих педагогічних технологій дозволяє зробити висновок, що існують технології, які краще за інші підходять для освіти у галузі раціонального використання природного навколишнього середовища. Серед найпоширеніших екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній освіті можна окреслити наступні: дебати, дискусії та вирішення проблемних ситуацій, гра-форум, рольова гра, кейс-метод, проблемно-орієнтоване навчання, метод проєктів тощо.

Переваги застосування ситуаційних вправ (case study) в екологічній освіті для тих, хто навчається очевидні: студенти (учні) серйозно ставляться до кейсів, оскільки знають, що це реальні екологічні ситуації, з якими вони можуть зіткнутися, як в житті, так і працюючи на підприємстві; використання кейсів у навчальному процесі дає можливість зробити більш привабливою і різноманітною самостійну роботу здобувачів освіти; студенти (учні) можуть скористатися наявним досвідом раціонального використання природного навколишнього середовища і екологічними знаннями та обмінюватися ними один з одним; студенти (учні) вчать аналізувати екологічну ситуацію, виявляти її проблеми та приймати рішення в умовах обмеженої інформації та неповних даних; цей метод дає можливість навчитися стисло, аргументовано, переконливо висловлювати свою точку зору про екологічні проблеми на виробництві, збереження та захист навколишнього середовища, а також прислухатися до іншої думки; ситуаційні вправи, зазвичай, потребують застосування раніше набутих екологічних професійних знань, умінь і навичок; екологічного фахового мислення, що, звичайно, сприяє їхньому закріпленню; кейс-метод дає можливість навчитися вибирати кращу з альтернативних можливостей справедливого вирішення екологічних конфліктів та суперечок.

Переваги застосування методу case study в екологічній освіті для тих, хто навчає такі: розробляючи ситуаційні вправи, в кожному конкретному випадку викладач розробляє індивідуальні технології до певної екологічної навчальної теми; зводяться до мінімуму методи авторитарної педагогіки; робота в групах, яку передбачають ситуаційні вправи, забезпечує оптимальні умови для формування екологічних цінностей і підвищення екологічної свідомості особистості: з одного боку, через спілкування студент (учень) випробовує вплив екологічних цінностей своїх партнерів, а з другого – доповнює колективну екологічну свідомість індивідуальним внеском; застосування ситуаційних вправ, як ніякий інший навчальний метод, формує екологічний стиль викладача; метод case study по своїй суті теж екоорієнтований – під час вирішення ситуаційної вправи центр уваги викладача переміщається з предмета, який вивчається, на студента. Це забезпечує повноцінний розвиток творчих можливостей студентів, їхній професійний розвиток; застосуванням ситуаційних вправ досягається максимальне наближення студента до реальних екологічних проблем на виробництві і до реального збереження та захисту навколишнього

середовища; студенти (учні) вчаться жити в колективі (соціумі) та набувати такі навички, як комунікабельність, морально-екологічна відповідальність, чуйність і співпричетність та вміння вирішувати екологічні конфлікти в умовах командної роботи.

Крім переваг, кейс-метод має й значні проблеми: досить серйозною є проблема репрезентативності кейса, тобто неможливо повністю відобразити ті знання про суть явищ природи, взаємодію і взаємозалежність людини, суспільства і природи, формуванню навичок управління, врахування та усунення екологічних проблем; викладач повинен узгодити кейс-метод сам з собою, зі своїм загальним світоглядом, професійними та екологічними цінностями із поглядами на навчальний процес і, звичайно ж, на особистість студента; кейс метод повинен органічно узгоджуватися із загальною методикою викладання, завдання викладача полягає в тому, щоб застосовувати його обґрунтовано з метою формування екологічних умінь і навичок, тих хто навчається; кейс є дуже складним інтелектуальним продуктом, який неможливо натхненно створити за один вечір, його підготовка – це складний і тривалий процес; підготовка кейсів це трудомісткий процес, що відбувається за допомогою творчості, тому підготовка кейсів вимагає фінансових і часових ресурсів та значних інтелектуальних затрат, цей метод вимагає значного вкладення інтелектуальної творчої праці не тільки в створення кейса, але й роботу з ним; застосування кейса вимагає хорошої екологічної підготовки студентів, розвиненості у них особистісних якостей та цінностей.

Таким чином, метод case study в екологічній освіті має як значні та різноманітні переваги, так і суттєві недоліки, що й вимагає при розробці та застосуванні екологічних кейсів враховувати та мінімізувати їхні недоліки і максимально використовувати переваги.

Список використаних джерел:

Каленський, А. А. (2022). Концептуальні засади екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: педагогічні науки, 48, 87–94.

Каленський, А.А. (2005). Методика застосування інформаційних технологій навчання (управління і тактичні дисципліни): навч.-метод, посібник. Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет».

Сидоренко, О., & Чуба, В. (2001) Ситуаційна методика навчання: теорія і практика. Центр інновацій та розвитку.

Сурмін, Ю. П. (2012) Кейс стаді: архітектура і можливості. Київ: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент освіти в Україні».

Лузан, П.Г., & Каленський, А.А. (2014). Методи і форми організації навчання фахівців аграрної галузі: навчальний посібник. Логос.